

III МІЖНАРОДНА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ: ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2021

УДК 633.78:631.52

ФОРМУВАННЯ СИРОЇ МАСИ ЦИКОРІЮ КОРЕНЕПЛІДНОГО ЗА ІНДУКОВАНОГО ОСМОТИЧНОГО СТРЕСУ

Мазуренко Б.О., д-р. філософії з «Агрономії»

E-mail: mazurenko.bohdan@nubip.edu.ua

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Цикорій є однією з небагатьох коренеплідних культур, що можуть використовуватися для потреб біоенергетики та містять цінних вуглевод – інулін, що має важливе лікарське та харчове значення у людей хворих діабетом. Технологія вирощування цикорію коренеплідного з високим вмістом довголанцюгових молекул інуліну в Україні не поширена, оскільки розділення фракцій є трудомістким. Синтез довголанцюгових молекул відбувається в стресових умовах, тому штучне створення осмотичного стресу може підвищити вихід «якісного» інуліну при незначному зменшенні урожайності.

Для встановлення реакції та солестійкості цикорію коренеплідного сорту Цезар закладався однофакторний розвідувальний дослід з шістьма варіантами внесення добрив (K_{60} ; $N_{20}K_{100}$; $N_{45}P_{25}K_{140}$ (контроль); $N_{70}P_{50}K_{180}$; $N_{95}P_{75}K_{220}$, $N_{120}P_{100}K_{260}$) та одного без добрив, повторність чотирьох-кратна. Норми добрив розраховувалися балансным методом на планові рівні врожайності залежно від вмісту доступних форм елементів живлення в ґрунті. Попередник – пшениця озима. Система обробітку – класична зяблева (24-27 см). Спосіб сівби – широкорядний (45 см) з нормою висіву 150 тисяч схожих насінин/га.

Встановлено, що перші прояви осмотичного стресу проявляються в фазу утворення четвертої пари справжніх листків при нормі добрив $N_{120}P_{100}K_{260}$. В фазу змикання рядків осмотичний стрес слабшав, що відображалось на сухій та сирій масі рослини. Сира маса рослини на контрольному варіанті становила 53,9 г, максимальна була у варіанту $N_{70}P_{50}K_{180}$ – 58,7 г, а при нормі $N_{95}P_{75}K_{220}$ знижувалася до 50,0 г. Загалом в фазу змикання рядків частка надземної маси в загальній масі рослини становила 71,2–77,6 %, і починала різко зменшуватися, оскільки збільшувався приріст кореня.

На початку фази технічної стиглості сира вага кореня цикорію становила в середньому 119,4 г на варіанті без добрив, 136,4 г при K_{60} , 154,4 г при $N_{20}K_{100}$, 167,6 г при $N_{45}P_{25}K_{140}$ (контроль), 161,3 г при $N_{70}P_{50}K_{180}$ та 152,3 г при $N_{95}P_{75}K_{220}$ та 113,4 г при максимальній $N_{120}P_{100}K_{260}$. Зменшення ваги кореня на варіанті

N₇₀P₅₀K₁₈₀ обумовлено збільшення кількості цвітушних коренеплодів у структурі врожаю цикорію.

За попередніми результатами норма добрив N₇₀P₅₀K₁₈₀ є найкращою при поєднанні показників урожайності кондиційних коренеплодів та проявом цвітушності у посівах. Оптимізація системи удобрення може бути одним з способів зменшення цвітушності в посівах, оскільки осмотичний стрес є однією з основних його причин, тому такі дослідження є перспективних з огляду технологічності вирощування цикорію.